

NOVA OTKRIĆA O ŠPIJUNU STANIŠIĆU

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Bivši čelnik beogradske obaveštajne službe održavao je tesne veze sa više stranih agencija. Tvrdnje o tome da je bivši šef srbijanske tajne službe za vreme jugoslovenskih ratova bio u dugotrajnom tajnom kontaktu sa Centralnom obaveštajnom agencijom Sjedinjenih Država (CIA) predstavljaju samo deo priče – kažu srbijanski zvaničnici.

Jovica Stanišić je početkom devedesetih tesno sarađivao i sa Ruskom obaveštajnom službom (FIS) – saopštio je bivši zamenik šefa srbijanske Službe državne bezbednosti (SDB), Zoran Mijatović.

„Nas dvojica smo svakodnevno bili zajedno tokom najtežih dana za ovu zemlju“, izjavio je Mijatović za IWPR.

„Kao čovek koji je vodio SDB, Jovica Stanišić je bio veoma povezan sa Ruskom obaveštajnom službom.“

Mijatović je tako odgovorio na članak o navodnoj povezanosti Stanišića sa CIA-om, koji je 1. marta objavljen u „Los Angeles Tajmsu“ (Los Angeles Times), i gde su opisani tajni sastanci koje je on, počev od 1992., održavao sa agentom CIA-e Vilijamom Lofgrenom (William Lofgren).

„Tokom osam godina, Stanišić je bio glavni čovek CIA-e u Beogradu“, napisao je u tom članku novinar Greg Miler (Greg Miller).

„Na tajnim sastancima, održanim na brodovima i u bezbednim kućama duž reke Save, on je iznosio podatke o unutrašnjem ustrojstvu [režima pokojnog srbijanskog predsednika Slobodana Miloševića].“

Stanišića su srpski zvaničnici uhapsili 2003., a trenutno mu se pred Haškim tribunalom sudi po optužbama za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti, uključujući i ubistva. Iako je proces odložen zbog njegove bolesti – pa sudije trenutno čekaju ekspertske lekarske nalaz, nakon kojeg će doneti odluku o nastavku – okrivljenom, ukoliko naposljetku bude osuđen, sleduje duga zatvorska kazna.

Premda se smatra kako je normalno da širom sveta šefovi obaveštajnih službi održavaju kontakte sa svojim kolegama iz drugih zemalja, Mijatović tvrdi kako takva praksa u Srbiji nije postojala pre no što je Stanišić 1991. imenovan za šefa SDB-a.

Navodna saradnja sa Rusijom je, nastavlja Mijatović, počela nakon što je za direktora FIS-a postavljen Jevgenij Primakov, a nastavljena je i nakon što je on postao ruski ministar inostranih poslova.

Njih dvojica su 1994. organizovala i susret Miloševića – kao predsednika zemlje koja je do tada bila u potpunosti izolirana i imala status gotovo zemlje-parije – i ruskog lidera Borisa Jeljcina.

Taj sastanak je, po Mijatovićevim rečima, bio veoma važan za Miloševića, koji ga je doživeo kao napredak i nadao se da bi i lideri drugih zemalja uskoro mogli početi ponovo da razgovaraju s njim.

Mijatović tvrdi da je Stanišić sa ostalim zemljama počeo da uspostavlja kontakte početkom 1992., te da je narednih godina učvrstio veze ne samo sa SAD-om i Rusijom, nego i sa tajnim službama Francuske i Kine.

„To nije bila saradnja između pojedinaca, nego između šefova obaveštajnih službi i pratećih ekspertske grupe, koje su bile potpuno uključene u te poslove“, dodao je on.

Stanišićeve navodne veze sa CIA-om dovele su čak i do toga da američka obaveštajna agencija 2004. sudu podnese tajni dokument „u kojem se nabrajaju Stanišićevi doprinosi i dokazuje njegova pozitivna uloga“ tokom rata – kaže se u članku iz „LA Tajmsa“.

Dokument CIA-e trebalo je pak da pokaže „kako je ta navodno zla osoba učinila puno toga dobrog“, izjavio je za „LA Tajms“ Lofgren, koji je danas u penziji.

Stanišić je operativcima CIA-e pomagao u pronalaženju grobnica, kao i pri uspostavljanju agencijskih tajnih baza u Bosni – navodno je rekao Lofgren.

Istovremeno, Stanišić je, prema onome što piše u haškoj optužnici, u Hrvatskoj i Bosni „za Miloševića osnivao odrede smrti koji su izvršili kampanju genocida“ – navodi se u članku.

Iako Mijatović tvrdi kako ga ne bi iznenadilo da je i Rusija Haškom tribunalu uputila pismo podrške Stanišiću, ostali su izrazili sumnju u to.

Bivši zvaničnik jugoslovenske službe državne bezbednosti, Božidar Spasić, izjavio je kako ne veruje da su Stanišićevi kontakti sa CIA-om bili mnogo bliži i ličniji nego što je to njegov posao zahtevao.

On tvrdi da je mogući razlog zbog kojeg je američka agencija odlučila da pošalje pismo podrške Haškom tribunalu – prijateljstvo između srbijanskog zvaničnika i njegove američke veze.

Da bi potkrepio tu teoriju, Spasić je rekao kako sastajanje agenata po parkovima i brodovima, o kojem se govori u članku iz „LA Tajmsa“, nipošto nije bila uobičajena praksa. Po njegovim rečima, sastanci između čelnika ili pripadnika dveju tajnih službi održavaju se isključivo u zvaničnim zgradama.

Spasić je nagovestio i da je Stanišić zapravo radio za CIA-u, a ne saradivao s njom.

Iako se u članku iz „LA Tajmsa“ navodi da Stanišić „nikada nije primao novac od CIA-e, te da se saradnja u operacijama te agencije ili ono što je on radio smatraju istinskom izdajom“, Spasić tvrdi da navodne veze između okrivljenog i američke agencije nisu bile tipične.

„Kada agenti pristupe službi koja je toliko velika i moćna kao CIA, oni postanu slabi i obično izgube živce“,

kazao je on.

„Ali je katastrofalno to što je čelnik SDB-a podlegao pritisku [tako što je radio za njih, umesto da samo saraduje].“

Spasić je istakao kako je za tajne službe uobičajeno da štite one agente koji rade za njih.

„To je jedno od osnovnih pravila svake obaveštajne službe – da štite svog agenta kada se on ili ona nađu u neprilici“, izjavio je on za IWPR.

„Očigledno, Stanišić je sada u nevolji, jer izgleda da neće moći da izbegne suđenje u Haškom tribunalu.“

Povodom navoda koji se tiču Stanišića i njegovih odnosa sa CIA-om, IWPR se obratio i samoj Agenciji, ali ona nije želela da se izjasni o tome.

Advokat okrivljenog, Hirt-Jan Aleksander Knops (Geert-Jan Alexander Knoops), kazao je kako ni on ni njegov klijent ne mogu da komentarišu iznete optužbe.

Sa druge strane, Mijatović se ne slaže sa tvrdnjom da je Stanišić bio agent CIA-e, i naglašava da se radilo samo o saradnji sa tom agencijom.

On kaže da su SDB i CIA nastavili da saraduju nakon što je u novembru 1995. potpisan Dejtonski mirovni sporazum, kojim je okončan rat u Bosni.

„Naš posao je bio da američkim obaveštajcima dostavljamo podatke koji se tiču bezbednosti njihovih snaga raspoređenih u Bosni“, kazao je on.

„[Trebalo je] da ih upozorimo ukoliko se pojavi neka pretnja po njihovu bezbednost, bilo u Bosni, bilo prilikom njihovog prolaska kroz Srbiju.“

Mijatović je rekao i da je Stanišićeva navodna saradnja sa CIA-om ipak donela puno toga dobrog – što i Lofgren tvrdi u članku iz „LA Tajmsa“.

„S obzirom na sve unutrašnje neprilike u Srbiji [tokom ratova na Balkanu], Stanišić je na neki način sprečio to da se mnogi problemi otmu kontroli i pomogao da mnoge kritične situacije budu mirno rešene“, kazao je Mijatović.

Predstavnici Haškog tribunala odbili su da komentarišu najnovije navode o Stanišiću.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga. Zoran Glavonjić je saradnik IWPR-a iz Beograda.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

---

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/nova-otkriva-o-spijunu-stanisticu>